

stata rozporů byla v tom, že F. Fajfr nebyl ochoten přejmát hotová myšlenková schémata, hotové výsledky bádání. Ironicky mluvil o myšlenkových blocích, z nichž jsou sestavovány knihy i projevy bez invence a vlastního přístupu. Proto uměl ocenit svěrázný, neobvyklý, byť někdy i ne zcela správný přístup svých pozdějších spolupracovníků nebo podřízených k řešení nových problémů, a uměl takové lidi ocenit.

Svou publicistickou činnost zaměřoval juristicky, ale později vždy častěji filosoficky. V jeho člancích najdeme přístupy sociologické, později demografické a populacionistické. Vždy myslel také politicky, nejprve jako sociální demokrat, později jako komunista, ale nikdy bez přísné kritiky oficiálních doktrín. V roce 1918 píše o třídním idealismu (Národ, II), o syndikalismu a etatismu (Osvěta), v roce 1919 o předzvěsti proletářské diktatury (Budoucnost, II) a o státu a národu (Sociologické listy, 2). O pozitivismu píše hlavně v letech 1922—1925, kdy publikuje články *Pro pozitivism Volné myšlenky* (Volná myšlenka, XIII), *Dnešní mravní krize a pozitivism* (Volná myšlenka, XIII), *Masaryk a pozitivism* (Služba, III), *Pozitivní názor na viru* (Volná myšlenka, XV), *Masarykův proces s pozitivismem* (Sociální služby, VII) atd.

Sociologické práce uveřejňoval vlastně po celý život: *Noetický pesimismus Durkheimovy sociologické metody* (Česká mysl, XXII), *Glosy k české sociologii* (Ruch filosofický, VI), *Z české sociologie o národu* (Cin, VII), *Sociologie a právní řád* (Sociologický časopis, 1965), *Sociologie a demografie* (Sociologický časopis, II) apod.

Hlavní doménou Fajfrový činnosti v posledních letech byla ovšem demografie. I když ji několik let přednášel na ČVUT, vydal jen cyklostylovaná skripta *Sociální filosofie* (1948). Ale jeho myšlenky jsou uloženy v mnoha člancích, v několika předmluvách k pracím jiných autorů (Pavlík, Jureček, Ullmann, Srb, Kučera atd.), a pak už, bohužel, jen v paměti jeho spolupracovníků a posluchačů.

Zvláště v posledních několika letech si stěžoval, že vlastně po něm nic nezůstane. Pár set stránek myšlenek, glos, ale žádná souborná kniha. Je tomu tak. Tak pilný člověk, ochotný nejen recenzovat nebo kritizovat cizí práce, ale pomoci ve formulacích, psal své glosy a připomínky jako drobné filosofické úvahy. Vždy kladl důraz na předmět a problém zájmu, podle něho také uznával nebo neuznával samostatnost věd, jejichž systematické věnoval značnou pozornost až do konce svého života. Jeho život byl plodný ne pouze tím, co sám písemného zanechal, ale tím, co umožnil publikovat a co pomohl naformulovat do konečné podoby.

Vladimír Srb

Za Vladimírem Kadlecem (13. 3. 1905 — 16. 2. 1969)

Neočekávaně odešel z našeho středu milý spolupracovník, dr. Vladimír Kadlec, místopředseda Sekce integrální antropologie Čs. sociologické společnosti. Ještě krátce před svou smrtí se velmi aktivně podílel na dis-

kusi na jedné z našich přednášek. Očekávali jsme od něho ještě mnoho — žel, jeho dílo zůstalo nedokončeno.

Vladimír Kadlec se narodil r. 1905 v rodině badatele dr. Karla Kadlece, slavisty a právního historika (jenž napsal mj. i zajímavé studie kulturně antropologické). Syn pokračoval v otcových stopách, studoval práva, vedle toho sociologii, historii, jazyky. Byl žákem Emanuela Chalupného, jehož se stal věrným stoupencem a později naším nejlepším interpretem. Po získání doktorátu obouhobu práva pokračoval V. Kadlec ve svých studiích teorií kultury, zejména oceánských národů. Vedle toho studoval historii, rovněž v tomto oboru publikoval. V oceanistice si získal záhy vědecké jméno. Stal se učitelem sociologie na bývalé Vysoké škole hospodářských věd v Praze. Připravoval se na habilitaci, kterou však nemohl dokončit v důsledku událostí z konce čtyřicátých let V. Kadlec pak dlouhou dobu pracoval jako odborný knihovník; své vědě se však nemohl plně věnovat.

Novými impulsy pro jeho práci bylo založení Čs. antropologické společnosti (jejímž se stal aktivním členem, členem výboru) a později obnovení Čs. sociologické společnosti. Pracoval rovněž v antropologické sekci při Národním muzeu a později byl zakládajícím členem a členem výboru Klubu vojenských historiků při Vojenském historickém ústavu v Praze. Mimoto byl členem „Société des études océaniques“ na Tahiti a „Polynesian Society“ ve Wellingtonu na Novém Zélandě, externím spolupracovníkem Orientálního ústavu ČSAV a Ústavu pro etnografii ČSAV. Po založení sekce integrální antropologie se Vladimír Kadlec energicky věnoval oboru, kde našel prostor pro svůj dlouholetý zájem, integralismus, a přičinil se rozhodující měrou o zdar našeho I. symposia integrální antropologie. Rozvinul rovněž významnou činnost publikační.

Vladimír Kadlec byl vědecký, badatelský typ v nejkrásnějším slova smyslu, jednoznačně hledající pravdu, nekompromisní v polemikách, pečlivý a důkladný při práci s materiálem. Věda mu byla vlastním smyslem života. Jeho rytířský způsob v diskusích, poctivost a nezištnost mu zjednávaly všeobecnou úctu. Byl iniciátorem a katalyzátorem našich diskusí. Jeho přednášky byly neobyčejně precizně připravovány, téměř komponovány, byly věcné a promyšlené.

Znamená pro nás důležitý spojující článek s badatelským odkazem předchozí generace. Svými rozsáhlými, osobně podbarvenými znalostmi předválečné sociologie byl v mnohém ohledu neocenitelným pomocníkem. Cílevědomě prostředkoval, aby byla znovu scelena přetržená kontinuita s naší sociologickou tradicí, a tuto roli svých posledních let splnil vynikajícím způsobem.

Ztrácíme v něm více než kolegu — byl jedním z těch, kteří pochopili konstitutivní princip Sekce integrální antropologie — princip lidských vztahů — doslova. Byl nám starším přítelem a dobrým rádcem, doslova se rozdával v činnosti, od níž nemohl očekávat, že by mohla být oceněna hmotně nebo

řády. Říkával s oblibou, že na vědecké pravdě by nechal poslední kalhoty, a my jsme věděli, že nepřehání.

Lidé jako byl Vladimír Kadlec jsou soli této malé země. Jsou živnou půdou vědy a byly by bez nich nemožné velké objevy — i když za svého života nebyvají vždy oceňováni tak, jak by měli být. Budeme dlouho vzpomínat na to, že jsme měli štěstí spolupracovat s Vladimírem Kadlecem a cítíme se vázání pokračovat v ideji integralismu, jíž naplnil plodná léta svého života. Jeho dílo budiž zachováno ve vděčné paměti.

Karel Mácha

*

Výběr z bibliografie Vladimíra Kadlece¹

I. Sociologie

a) Samostatné publikace o koncepci sociologie:

1. *Sociologie a antropologie* (litogr.)
2. *Sociologie a biologie*, učební texty Vysoké školy hospodářské, Praha 1943.
3. *Sociologie hospodářství*, učební texty Vysoké školy hospodářské, Praha 1946.
4. *Sociologie skupinového zřízení*, učební texty Vysoké školy hospodářské, Praha 1947.
5. *Sociologie. Úvod k základům sociologie soustav* (ze zápisků posluchače O. N.), učební texty Vysoké školy hospodářské, Spolek posluchačů inženýrství komerčního, Praha, 1946, 29 s.
6. *Ze sociologických prolegomen ke kriminologii*, Praha, Kriminologický ústav 1968.
7. *O kouření (Aplikace sociologických zásad)*, Praha 1928.

b) Clánky:

1. Emanuel Chalupný, v: *Literární listy*, 30. 5. 1968, s. 4.
2. Karel Hlaváček (*Bádník Moderní revue*), v: *Modrá revue*, 1936.
3. *K dílu sociologa Chalupného*, v: *Sociologický časopis*, 1968, č. 6, s. 658—664.
4. *K integraci Polynézánů (Národní funkce elity)* (v tisku).
5. *K integralistovi C. G. Jungovi*, v: *Zprávy Československé sociologické společnosti při ČSAV*, 1968, č. 2, s. 22—24.
6. *K problematice komplexního aspektu*, v: *Sborník k otázkám integrální antropologie*, 1968.
7. *Myslitel a sociolog především (O E. Chalupném)*, v: 60 let E. Chalupného, Praha 1940, s. 97—105.
8. *Návštěva doc. Jana Malanowského*, v: *Zprávy Československé sociologické společnosti při ČSAV*, listopad 1967, č. 4—5, s. 15—16.
9. *Neožilo tabu za nacismu?* (v tisku).

10. *Pluralistická koncepce v kriminologii* (Referát na sekci integrální antropologie Československé sociologické společnosti 25. 10. 1967.) Viz zprávu v: *Zprávy Československé sociologické společnosti ČSAV*, 1968, č. 1, s. 23.
11. *Polynézistická sociologie* (rukopis).
12. T. G. M., v: *Národní listy*, 16. 9. 1937.
13. *Vzpomínka na prof. Sorokina*, v: *Zprávy Československé sociologické společnosti při ČSAV*, 1968, č. 2, s. 10—21.

c) Abstrakta vlastních přednášek:

1. *Sociologie kultury* (Přednáška na Fakultě osvěty a novinářství UK, Praha), v: *Zprávy Československé sociologické společnosti při ČSAV*, 1967.
2. *Sociokulturní tvárnost tance* (Přednáška na FON), v: *Zprávy Československé sociologické společnosti při ČSAV*, 1967, č. 8—9, s. 40—42.

II. Psychologie (především genetická typologie a vazba se sociologií)

a) Clánky:

1. *In memoriam Boh. Krajníka*, v: *Zprávy Československé antropologické společnosti*, 1967.
2. *In memoriam C. G. Junga* (v tisku)
3. *C. G. Jung: Kritische Aufsätze zur Zeitgeschichte*, recenze v: *Sociologická revue*, 1947.
4. *Sklony polynézké povahy*, v: *Nový Orient*, 1947.
5. *Vondráček: Duševní stav za války a po válce*, recenze v: *Sociologická revue*, 1947.

b) Abstrakta:

1. *Emoční projev při umělecké tvořivosti*, v: *Časopis českých lékařů*, 1957.

III. Kulturní antropologie (etno-sociologie), konkrétně etnogenetický problém, otázky rituálního umění a organizace

a) Clánky:

1. *Byli Indiáni v Polynézii? (Kritika Hayerdahlovy hypotézy)*, v: *Věda a život*, 1958.
2. *Evropský přístup ke vzdáleným kulturám, kulturní antropologie a polynézké plastiky v kulturním kontextu (Teze přednášky)*, v: *Zprávy Československé sociologické společnosti při ČSAV*, 1965, č. 5, s. 34—35.
3. *Lecture by Dr. Vladimír Kadlec (O polynézkém výtvarnictví)* v: *Czechoslovak Sociological Society Bulletin*, 1965.
4. *Les guerres chez les Polynésien*, v: *Bulletin de la Société des études océaniques*, Paperte, 1948.
5. *Monumenta Insulae Paschalis (O písmu Velikonočního ostrova)*, v: *Archeologické rozhledy*, 1963.

¹ Tato bibliografie byla sestavena, upravena a doplněna na základě nástinu, který v dohodě s autorem vypracoval koncem r. 1968 sám Vladimír Kadlec. Konečná verze nemohla již být autorizována

pro náhlý skon V. Kadlece. Z pláty k V. Kadlecovi je pině ponechán jeho vlastní rozvrh tematických oblastí a zařazení děl. O úplné zpracování bibliografie nejde.